

EVRENSEL PERİYODİK İZLEME

İNSAN HAKLARI YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN
YERİNE GETİRİLMESİ

Bu broşür, Kapasite Geliştirme Derneği tarafından insan hakları örgütleri ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik olarak hazırlanmış olup Avrupa Birliği Demokrasi ve İnsan Hakları Aracı tarafından sağlanan “Evrensel Periyodik İzleme Tavsiyelerinin Uygulanmasının İzlenmesi” hibe programı kapsamında yayınlanmıştır.

Bu yayının içeriğinden Avrupa Birliği sorumlu kılınmaz.

Kapasite Geliştirme Derneği

Tunus Caddesi No: 87/8

Kavaklıdere-Ankara

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ ... 5

ARKA PLAN ... 7

EVRENSEL PERİYODİK İNCELEME USULÜ ... 9

EPI İnceleme Süreci ... 10

İnceleme Sürecinin Temel Belgeleri ... 10

Raporlarda ve İncelemede Ele Alınan İnsan Hakları Yükümlülükleri ... 10

Ön Oturum ... 10

Hükümet Dışı Kuruluşlar/Sivil Toplum Kuruluşlarının Sürece Katılımı ... 11

Tavsiyelerin Yerine Getirilmesi ... 11

TÜRKİYE’NİN EPI SÜRECİNE KATILIMI VE SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ ... 13

Türkiye’nin EPI Birinci İnceleme Süreci ... 13

Türkiye’nin EPI İkinci İnceleme Süreci ... 14

Sivil Toplum Kuruluşlarının Katılımı ... 16

İKİNCİ EPI İNCELEMESİNDE TÜRKİYE’YE VERİLEN TAVSİYELER ... 17

ÖNSÖZ

nsan Hakları Sözleşmeleri, taraf olan devletler bakımından ırkına, rengine, cinsiyetine, ulusal ve etnik kökenine, cinsiyet yönelimine ve kimliğine, yaşına, diline, dinine, inancına, fiziksel durumuna, sosyal statüsüne bağlı olmaksızın kendi yetki alanlarında yaşayan herkesin insan hak ve özgürlüklerini kullanmalarını sağlayacak yükümlülüklerini yerine getirdikleri yol haritaları sunarlar.

Bu yol haritalarının uygulanması bir yandan kaynakları kullanma ve karar verme erkine sahip devleti seffalaştırıp yetki alanında yaşamalarını sürdüren grup ve kişilere karşı sorumluluklarını yerine getirme becerisini güçlendirir. Öte yandan, hak öznelerinin kendi hayatlarına dair verilen kararları belirleme gücünü de artırarak herkesin eşit, adil ve özgür bir yaşam sürmesi hedefinin gerçekleşmesine katkıda bulunacak değişimin dinamizmini oluşturur.

Bu dinamizmin etkili sonuçlar üretmesinin olmazsa olmaz koşulu hak ve özgürlüklerin tesisi için mücadele eden sivil toplum örgütlerinin varlığı ve onların çalışmalarıdır. Sivil toplum örgütlerinin yürüttüğü çalışmalar, devletin insan haklarına saygı gösterme, insan haklarını koruma ve insan haklarının herkes tarafından kullanılmasını sağlayacak olanakları ve ortamı yaratma yükümlülüklerinin yerine getirilip getirilmediğini izleme, erken uyarı sistemleri oluşturma, hak öznelerinin güçlenmesine katkıda bulunma gibi çok farklı alanları kapsar. Bütün bu çalışmalar, sözleşmeler içinde soyut olarak yazılmış olan insan hakları normlarının hayata geçirilmesi, somutlaşması, kullanılabilir olmasını sağlamak içindir. Bu nedenle, bir devlet insan hakları sözleşmelerinin tarafı olduğunda sivil toplum örgütleri de bu sözleşmelerin doğal tarafı ve savunucusu olurlar. Aksi de geçerlidir. İnsan haklarının bölünmezliği ilkesi bağlamında sivil toplum örgütleri bir devletin tarafı olmadığı bir insan hakları sözleşmesinin de tarafı ve savunucularıdır.

Elinizdeki bu belge, 2006 yılında oluşturulan BM İnsan Hakları Konseyi'nin BM üyesi her ülkenin insan haklarının korunması, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için göstermiş olduğu performansı incelemek ve bu yolla insan hakları durumunu dünyanın her köşesinde iyileştirmek amacıyla oluşturduğu Evrensel Periyodik İnceleme adı verilen izleme mekanizmasına Türkiye açısından etkili sonuçlar yaratmasını güçlendirmek için sivil toplum kuruluşlarının katılımı ile ilgilidir.

Bu sürece destek veren herkese ve kuruluşa teşekkür ederiz.

ARKA PLAN

Birleşmiş Milletler (BM) teşkilatının kurucu antlaşması olan BM Şartı'nın 1.maddesi uyarınca insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, teşkilatın dört temel amacından biridir. Bu amacın gerçekleştirilmesine yönelik olarak teşkilatın kuruluşundan itibaren BM bünyesinde farklı denetim usulleri hayata geçirilmiştir.

(a) Sözleşme denetim usulleri: Bu usuller; BM çatısı altında akdedilen bir insan hakları antlaşmasının taraf devletlerdeki uygulamasını denetlemek amacıyla, bu antlaşma ile meydana getirilen bir organ ("Komite") tarafından yürütülen denetime işaret eder. Mevcut durumda ilgili sözleşmelerin uygulanmasının denetimine ilişkin olarak faaliyet gösteren dokuz Komite bulunmaktadır. Türkiye, usulüne uygun olarak onayladığı sekiz Birleşmiş Milletler Sözleşmesi kapsamında bu Komitelerin denetimine tabidir.

Sözleşme	Sözleşmenin İzleme Komitesi	Türkiye'nin Onaylama Tarihi
Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi	İnsan Hakları Komitesi	23 Eylül 2003
Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi	Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi	23 Eylül 2003
İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi	İşkenceye Karşı Komite	2 Ağustos 1988
Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi	Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi	20 Aralık 1985
Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme	İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi	16 Eylül 2002
Çocuk Haklarına Dair Sözleşme	Çocuk Hakları Komitesi	4 Nisan 1995
Engelli Bireylerin Haklarına İlişkin Sözleşme	Engelli Hakları Komitesi	28 Eylül 2009
Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme	Tüm Göçmen İşçiler ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunması Komitesi	27 Eylül 2004
Herkese Zorla Kayıp Edilmeye Karşı Korunmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme	Zorla Kaybedilmeye Karşı Komite	İmzalamadı

(b) Sözleşme dışı denetim usulleri: Herhangi bir antlaşma ile öngörülmemiş olup, hukuksal dayanağını BM Şartı'ndan alan denetim usulleridir. Bu mekanizmalar; başvuru/şikâyet usulü, özel usuller ve istisnai bir uygulama olan acil eylem usulünden oluşmaktadır.

BM sisteminde insan hakları denetimine yönelik olarak kurumsallaştırılmış bu ikili yapıya 15 Mart 2006 tarihinde, 60/251 sayılı BM Genel Kurulu Kararı ile İnsan Hakları Komisyonu (Komisyon)'nun yerini almak üzere oluşturulan İnsan Hakları Konseyi de katılmıştır.

İnsan Hakları Konseyi'nin yapısını ve görevlerini düzenleyen 60/251 sayılı BM Genel Kurulu Kararı; Konsey'in, öncülü olan İnsan Hakları Komisyon'un yürütmekte olduğu tüm işlevleri üstlenmenin yanı sıra, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları altyapısındaki boşlukları gidermek ve Sözleşme yapıları ile Sözleşme dışı usuller sistemi çalışmaları arasında tamamlayıcılık sağlamak üzere Evrensel Periyodik İnceleme usulü oluşturuldu.

EVRENSEL PERİYODİK İNCELEME USULÜ

EPİ Birleşmiş Milletler teşkilatına üye tüm devletlerin eşit bir biçimde bütün insan hakları meselelerinin belirli aralıklarla görüşülmesi olanağını sunmaktadır. 2008 - 2011 yıllarını kapsayan birinci EPİ periyotunda, her bir BM Üye Devleti'nin kendi insan hakları standartları denkler arası insan hakları izleme mekanizması yoluyla bütün boyutları ile incelenmiştir.

İlk EPİ periyotunun ardından 2012'de başlayan ikinci periyot öncesinde izleme sürecine ilişkin olarak bazı iyileştirmeler yapıldı. İlk kez tüm BM Üye Devletleri kendilerinin insan haklarına ilişkin performanslarını gönüllü olarak uluslararası incelemeye tabi tuttular.

Evrensel Periyodik İzleme usulü 3 temel aşamadan oluşan bir döngüde gerçekleşir:

- İnceleme altındaki devletin insan hakları durumunun gözden geçirilmesi
- Devletler tarafından iki inceleme arasındaki 5 yıllık sürede verilen tavsiyelerin ve gönüllü taahhütlerin uygulanması
- Bir sonraki inceleme için, verilen tavsiyelerin ve taahhütlerin uygulanması ve ülkedeki insan hakları durumuna ilişkin raporlama yapılması

EPİ İnceleme Süreci

İnceleme sürecinin formatı her döngü için aynıdır ve İsviçre'nin Cenevre kentinde gerçekleştirilmektedir. Her inceleme İnsan Hakları Konseyi Başkanının başkanlık ettiği EPİ Çalışma Grubu tarafından yönetilen 3,5 saatlik bir etkileşimli bir oturumda gerçekleşir. İncelemeye tabi tutulan Devlet'e 70 dakikalık bir süre verilir. Bu süre, İnceleme altındaki devletin kendi ulusal raporunun özeti sunulduğu, Diğer devlet temsilcilerinin sorularına verilen yanıtlar ve oturumun kapanışında verilen söz hakkı için kullanılır. Oturumda 140 dakika Çalışma Grubunun etkileşimli Diyaloguna ayrılmıştır. Oturuma katılan Devlet temsilcileri (Tavsiye Veren Devletler) bu süre zarfında İnceleme altındaki Devlete soru sorma, not alma ve asıl önemlisi tavsiye verme fırsatına sahip olurlar.

EPİ Çalışma Grubu, İnsan Hakları Konseyi Başkanlığı altında tüm üyelere açık olarak toplanır. EPİ Çalışma Grubu, her oturum için incelemeye tabi tutulacak 14 Devlet ile yılda üç kez İsviçre, Cenevre'de toplanır.

koordinasyon grubunu oluşturmaktadır. TROYKA'nın temel sorumluluğu, inceleme altındaki devlete sorulan ön soruları almak ve bunları ilgili devlete iletmenin yanı sıra EPI Çalışma Grubunun raporunun hazırlanmasına yardımcı olmaktır. İnsan hakları Konseyi içinde yapılan bir seçimle oluşan TROIKA üyelerine inceleme altındaki devlet ve İnsan hakları Konseyi'nin itiraz etme yetkisi de bulunmaktadır. TROIKA üyeleri de İnceleme Altındaki Devlete soru sorma ya da tavsiyede bulunma hakkına sahiptir.

Ön Oturum

EPI süreçlerine katılan değişik aktörlerin bir araya gelmesi ve iş birliğinin güçlendirilmesi için inceleme-ye konu Devletlerin oturumlarının yaklaşık bir ay öncesinde ön oturumlar yapılmaktadır.

Ön oturumlara ulusal insan hakları kurumları, sivil toplum örgütleri de inceleme altındaki devletin içinde bulunduğu insan hakları durumunun tartışılabilmesi için katılabilmektedir. Bu oturumlara katılım, sivil toplum örgütlerine bir önceki inceleme dönemindeki tavsiyelerin uygulanmasına ilişkin bilgilendirmede bulunma ve oturuma katılacak diplomatik misyonlara yönelik lobi faaliyetinde bulunma fırsatı vermektedir. Her bir devlet için bir saat süren bir ön oturum yapılmaktadır. Ulusal insan hakları kurumlarına ve sivil toplum örgütlerine, bir önceki incelemeden ön oturuma kadar olan dönemde ülkedeki insan hakları ortamının ve tavsiyelerin uygulanmasının değerlendirilmesini yapabilmeleri için 5 ila 10 dakika süre verilmektedir.

Hükümet Dışı Kuruluşlar/Sivil Toplum Kuruluşlarının Sürece Katılımı

İnsan hakları alanında faaliyet gösteren hükümet dışı kuruluşlar/sivil toplum kuruluşlarının raporları aracılığı ile sürece katılmaları olanaklı kılınmıştır. Rapor veren kuruluşlar, aynı zamanda Çalışma Grubu toplantılarına katılma, İnsan Hakları Konseyinin düzenli oturumlarında söz haklarını kullanma olanağına da sahiptir.

İnceleme Sürecinin Temel Belgeleri

- Ulusal Rapor: İnceleme Altındaki Devletin sağladığı bilgileri içeren rapor
- BM İnsan hakları Yüksek Komiserliği tarafından hazırlanan Rapor: BM Sözleşme organları, bağımsız özel BM raportörlerinin ve BM çalışma gruplarının bilgilerini içeren rapor
- Hükümet dışı kuruluşların raporları: İnceleme altındaki devletin ulusal insan hakları kurumlarının ve uluslararası ve ulusal sivil toplum kuruluşlarının hazırladığı raporlar

Raporlarda ve İncelemede Ele Alınan İnsan Hakları Yükümlülükleri

Evrensel Periyodik İzleme, Devletlerin aşağıda belirtilen insan hakları belgelerinde yer alan insan hakları taahhütlerini ne kadar yerine getirdiğini değerlendirmektedir. Bu belgeler:

- Birleşmiş Milletler Şartı
- İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi
- İnceleme Altında bulunan Devletin onayladığı Birleşmiş Milletler Sözleşmeleri
- Devletin gönüllü olarak verdiği taahhütler
- Uluslararası İnsancıl Hukuk belgeleri (Devletin onayladığı)

Sivil Toplum Örgütleri İçin Raporlama Usul ve Formatları

Rapordaki sözcük sınırı tek bir örgütün hazırladığı rapor için 2815 sözcük iken kolektif hazırlanan rapor için sözcük sınırı 5630 sözcüktür.

Raporun son gönderim tarihi devletlerin incelemeye gireceği tarihten 6-8 ay öncedir. Raporların dili İngilizce, Fransızca ya da İspanyolca'dan bir olmalıdır.

Raporlara ek belge gönderilebilir. Ancak bu ek belgelerde sadece raporda yer alan konu içeriğiyle doğrudan ilgili bilgiler yer almalıdır.

Raporlar ölçülebilir ve uygulanabilir somut tavsiyeleri içermelidir. Bir önceki incelemede verilen tavsiyelerin yerine getirilmesi konusunda da güncel veri sunulmalıdır.

Tavsiyelerin Yerine Getirilmesi

İki tavsiye dönemi arasındaki 5 yıllık zaman dilimi tavsiyelerin uygulanması için bir "takip" sistemi olarak adlandırılır. Tüm EPI sisteminin en önemli aşaması olan "uygulama/takip" sistemi, EPI'nin oluşturulma amacı olan "filiyatta insan hakları durumunun iyileştirilmesine" doğrudan hizmet eder. Bu aşamanın başarısı, mekanizmanın etkililiği ve saygınlığı ile Devletlerin insan haklarının yaygınlaştırılması ve güçlendirilmesindeki taahhütlerini yerine getirmelerini göstermesi bakımından da belirleyicidir.

Devletlerin bu takip sürecinin ortasında taahhütlerin yerine getirilmesinde attıkları adımları ortaya koyacak bir ara değerlendirme raporu hazırlamaları da beklenmektedir.

Bu sürecin Devletler bakımından başarılı olması için sivil toplum kuruluşlarının sürecin içindeki rollerine saygı göstermek ve ilerlemenin ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirmek insan haklarının hayata geçirilmesinde olmazsa olmaz bir koşul olarak değerlendirilmelidir.

TÜRKİYE’NİN EPİ SÜRECİNE KATILIMI VE SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ

TÜRKİYE’NİN EPİ BİRİNCİ İNCELEME SÜRECİ

Bu incelemeye kaynaklık etmesi doğrultusunda Türkiye, Kurumsal Yapılanma Kuralları paragraf 15/a uyarınca hazırladığı Ulusal Raporu 22 Şubat 2010 tarihinde Konsey’e iletmıştır.

Kurumsal Yapılanma Kuralları paragraf 15/b kapsamında Türkiye hakkında BM yapılarının ortaya konmuş bilgilerin derlemesinden oluşan rapor ise İnsan Hakları Yüksek Komiserliği tarafından 19 Şubat 2010’da Konsey’e sunulmuştur.

Türkiye’nin EPGG değerlendirmesine esas teşkil eden son rapor ise, Kurumsal Yapılanma Kuralları paragraf 15/c kapsamında yine İnsan Hakları Yüksek Komiserliğince hazırlanmış 17 Şubat 2010 tarihli belgedir. Bu raporda sivil toplum kuruluşları ve insan hakları alanında çalışan örgütlerin de dâhil olduğu ilgililerin, Türkiye’deki bazı insan hakları uygulamaları ve sorun yaşanan meselelere ilişkin olarak ilettiği verilerin bir derlemesi yer almaktadır.

EPİ kapsamında Türkiye’nin ilk incelemesi; Küba, Suudi Arabistan ve Angola’dan oluşan Troyka’nın raportörlüğü ile 10 Mayıs 2010 tarihindeki Çalışma Grubu oturumunda gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıda Türkiye’yi Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Cemil Çiçek başkanlığındaki üst düzey yetkililerden oluşan 23 kişilik bir heyet temsil etti.

Türk Hükümeti, Çalışma Grubu’ndaki karşılıklı diyalog süresince Devletler tarafından dile getirilen görüş ve önerilerin 87’sini kabul etmiştir. Devletlerce ileri sürülen ve ana hatlarıyla ayrımcılık ve ifade özgürlüğüne ilişkin 8 öneri de genel olarak kabul görmüş ancak bu konuların zaten hayata geçirilmiş veya hayata geçirilmekte olduğu belirtilmiştir.

Türkiye tarafından kabul görmeyen görüş ve öneriler de Çalışma Grubu Raporu’nda yer almaktadır. Olumsuz tavır belirtilen 58 görüşün önemli bir kısmı, Kıbrıs sorununa ilişkin konulardadır. Bu kapsamda Türkiye, adadaki varlığının uluslararası antlaşmalardan kaynaklanan yükümlülüklerle dayandığı konusunda ki tezini ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimini, adanın tamamını temsil eden bir hükümet olarak tanımadığını yinelemiştir. Raporda ayrıca, Türkiye’nin olumlu veya olumsuz görüşünü Çalışma Grubu’nda belirtmediği 39 öneri bulunmaktadır.

Türk hükümeti, iç hukuktaki azınlık tanımının uluslararası hukuktaki tanıma uygun hale getirilmesi ve azınlık haklarına ilişkin çeşitli uluslararası sözleşmelere ileri sürmüştüğü çekincelerin geri alınması yönündeki görüşleri ise olumsuz karşılamıştır.

Çalışma Grubu Raporu, Türkiye'nin kendisine iletilen eleştirileri ve tavsiyelere dair görüşleri, Devletlerin yorumlarına cevaben sunduğu beyanlar ve gönüllü taahhütlerinden oluşan Nihai Rapor; 22 Eylül 2010'da İnsan Hakları Konseyi'nin on beşinci oturumunda kabul edilmiştir.

Türkiye kabul ettiği tavsiyelerin yerine getirilmesi konusundaki çalışmalarına ilişkin bir ara rapor hazırlamamıştır.

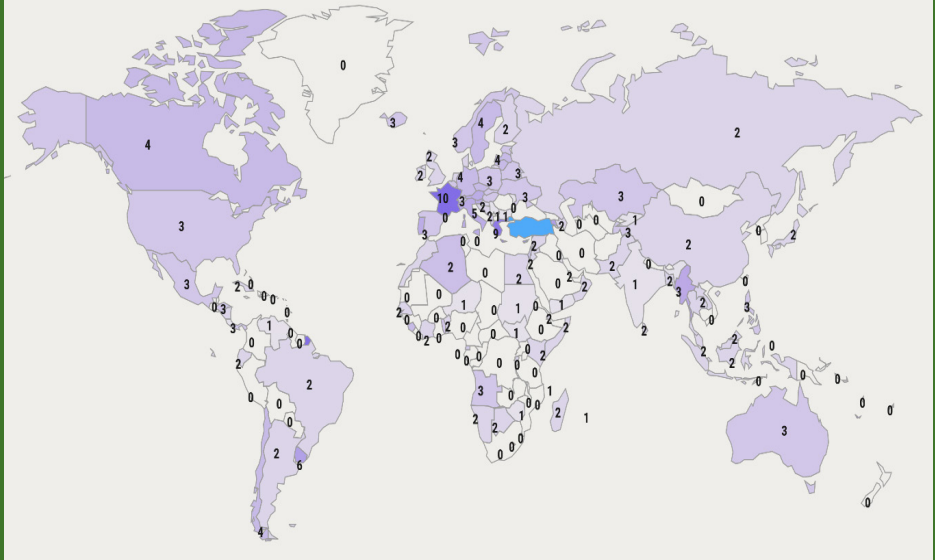
TÜRKİYE'NİN EPİ İKİNCİ İNCELEME SÜRECİ

Birinci EPİ incelemesinin sonucunda kabul ettiği tavsiyelere ilişkin ara rapor vermeyen Türkiye'nin ikinci inceleme dönemi 2014 yılında başladı.

Türkiye, kurallara uygun olarak hazırladığı Ulusal Raporu 30 Ekim 2014 tarihinde Konsey'e iletmıştır.

Türkiye hakkında BM yapılarınca ortaya konmuş bilgilerin derlemesinden oluşan rapor ise İnsan Hakları Yüksek Komiserliği tarafından 12 Kasım 2014 tarihinde Konsey'e sunulmuştur.

Evrensel Periyodik İzleme - 2015 Yılı Türkiye'ye Verilen Tavsiyeler

Avrupa Konseyi de dahil olmak üzere sivil toplum kuruluşları ve insan hakları alanında çalışan örgütlerin de dâhil olduğu ilgililerin, Türkiye'deki bazı insan hakları uygulamaları ve sorun yaşanan meselelere ilişkin olarak ilettiği verilerin İnsan Hakları Yüksek Komiserliğince hazırlanmış derlemesi de 27 Ekim 2014 tarihinde Çalışma Grubuna iletilmiştir.

EPI kapsamında Türkiye'nin ikinci incelemesi; 13 Ocak 2015 tarihinde yapılan kura çekme yoluyla Küba, Suudi Arabistan ve Gabon'dan oluşan Troyka'nın rapörtörlüğü ile 27 Ocak 2015 tarihindeki EPI Çalışma Grubu oturumunda gerçekleştirilmiştir.

Bu toplantıda Türkiye'yi Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç başkanlığındaki üst düzey yetkililerden oluşan 24 kişilik bir heyet temsil etti.

- Troyka, Belçika, Hollanda, ABD, Çekya, Almanya, Norveç, İspanya, İsveç, Birleşik Krallık ve Kuzey İrlanda, İsviçre ve Slovenya tarafından hazırlanan 58 yazılı soruyu oturum öncesi Türkiye'ye iletti.

- 27 Ocak 2015 tarihli oturumda Türkiye önden verilen sorular ile birlikte kendi hazırladığı "ulusal raporu" sundu. Oturumun etkileşimli diyalog bölümünde 116 delegasyon söz aldı ve tavsiyelerde bulundu.

- Etkileşimli diyalog oturumunda Türkiye verilen tavsiyelerin 153'ünü desteklediğini, 46 tavsiyenin halihazırda uygulanmakta olduğunu, 52 Tavsiyeye ilişkin değerlendirmesini daha sonra vereceğini; 27 Tavsiyeyi ise desteklemediğini bildirdi.

- 29 Ocak 2015 tarihinde EPI Çalışma Grubu, Türkiye'nin raporunu kabul etti.

- Türkiye, 10 Haziran 2015 tarihinde yazılı olarak 52 tavsiye konusundaki görüşlerini bildirdi.

- 29 Temmuz 2015 tarihinde ise İnsan Hakları Konseyi Genel Kurulunda Türkiye raporu kabul edildi.

Sivil Toplum Kuruluşlarının Katılımı

EPI süreçlerine sivil toplum kuruluşlarının katılımını güçlendirmek amacıyla, 2. döngü sürecinde bir "EPI Sivil Toplum Koalisyonu" ad hoc olarak bir araya gelmiştir. Koalisyonun koordinasyonu, 2005 yılından bugüne Türkiye'deki insan hakları örgütlerinin bir ağı olarak faaliyet gösteren İnsan Hakları Ortak Platformu (İHOP) tarafından gerçekleştirilmiştir. EPI 2. döngü Türkiye oturumu öncesinde EPI süreçlerinin görünürlüğünü artırmayı, sivil toplum örgütlerini ve diğer aktörleri harekete geçirmeyi amaçlayan girişimin nihai beklentilerini 2 başlık altında toplamak mümkündür:

- EPI Sivil Toplum Koalisyonu'nun ortak paydaşlı sistematik ve yaygın insan hakları ihlallerine odaklan genel değerlendirme gölge raporu hazırlaması

- Sivil toplum örgütlerinin faaliyet gösterdikleri alanla ilgili olarak bireysel ya da ortak paydaşlı gölge raporları hazırlamaları.

İHOP Sekreteryası, sivil toplum örgütlerinin süreçlere müdahil olmalarının imkanlarını yaratmak adına Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Ankara Üniversitesi İnsan Hakları Merkezi ile işbirliği gerçekleştirmiştir. Bu işbirliği neticesinde de 2010 yılında Türkiye'ye yapılan tavsiyelerin uygulanmasının izlenmesi amacıyla EPI süreçlerine ilişkin iki bilgilendirme toplantısı düzenlemiştir. Koalisyonda yer alan örgütlerden bazılarının temsilcileri de BM tarafından Mayıs 2014'te düzenlenen bir eğitim programına katılmışlardır.

Bu çalışmalar sonucunda da EPI 2. döngü Türkiye oturumu öncesinde 3 ortak paydaşlı rapor ile 3 örgütün bireysel olarak hazırladığı raporlar bir arada yayınlanmıştır. Ortak rapor İHOP adına sunulmuş ve İHOP bileşeni İnsan Hakları Derneği - İHD, İnsan Hakları Gündemi Derneği - İHGĐ, İnsan Hakları Araştırmaları Derneği - İHAD, Helsinki Yurttaşlar Derneği - hYD, Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi tarafından imzalanmıştır. Raporun hazırlanmasına Türkiye İnsan Hakları Vakfı - TIHV, Uluslararası Çocuk Merkezi - ICC, CEDAW Gölge Raporlama Grubu, Kaos GL, LGBTI News Turkey kendi faaliyet alanları ile ilgili katkıda bulunmuşlardır. Ayrıca Gündem Çocuk ile Mülteci Hakları Koordinasyonu - MHK da imzacı olmuşlardır.

Raporların hazırlanmasını takiben gerçekleştirilen lobi faaliyetleri ile Türkiye'ye tavsiye vermesi muhtemel ülkeler nezdinde çalışmalar yürütülmüş ve bu ülkelerin temsilcilerinin Türkiye'ye raporlarda öne çıkan başlıklar altında tavsiyelerde bulunmaları sağlanmıştır. Bu bağlamda verilen tavsiyeler değerlendirildiğinde etkili bir kampanya dönemi yaşandığı söylenebilir.

Civil Society Organisations'
Submissions
to
the United Nations Universal
Periodic Review

21st Session of the Working Group on the UPR
United Nations Human Rights Council

1. Civil Society Organisations' Stakeholders Report
2. Submission of Human Rights Association
3. Submission of Human Rights Foundation of Turkey
4. Human Rights Violations of LGBT Individuals in Turkey
5. Contribution of the International Children's Center
6. Migration Platform's Stakeholder Report

İKİNCİ EPİ İNCELEMESİNDE TÜRKİYE'YE VERİLEN TAVSİYELER (2015)

İkinci Döngü'de Türkiye'ye toplam 288 tavsiye verilmiştir. Türkiye nihai olarak bu tavsiyelerden 215'ini kabul etmiş, 73'ünü ise değerlendirilmek üzere not etmiştir.

Etkileşimli Diyalog Oturumunda Verilen Ve Türkiye Tarafından Kabul Edilen Tavsiyeler

Tavsiye No	Tavsiye	Tavsiye Veren Devlet
148.1	İnsan hak ve özgürlükleriyle ilgili uluslararası ve bölgesel anlaşmalara katılmaya yönelik politikanın sürdürülmesi	KW - Kuveyt
148.2	Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsüne katılmayı göz önünde bulundurmaya devam etmesi	HU - Macaristan
148.3	Çocuk Haklarına dair Sözleşmenin başvuru usullerine ilişkin Seçmeli Protokolünün hızla onaylanması	PT - Portekiz
148.4	Sırasıyla 2009 ve 2012 yıllarında onaylanan sözleşmelerden, BM Engelli Hakları Sözleşmesine ek Seçmeli Protokolü ile BM Çocuk Haklarına dair Sözleşmenin başvuru usullerine ilişkin Seçmeli Protokolünün onay süreçlerinin hızlandırılması	ZW - Zimbabve
148.5	Uluslararası düzeyde üstlenilen yükümlülüklerin daha da gerçekleştirilmesi ve onaylanan uluslararası sözleşmelerin daha fazla uygulanması	KZ - Kazakistan
148.6	İnsan hakları alanında temel yasal değişikliklerin sürdürülmesi	KW - Kuveyt
148.7	Ülkede insan haklarını daha fazla korumaya ve desteklemeye yönelik yasal reformlar için çaba harcamaya devam edilmesi	LA - Laos
148.8	Ulusal mevzuatın tarafı olunan uluslararası insan hakları mekanizmaları ile uyumlu hale getirilmesine devam edilmesi	NI - Nikaragua
148.9	Tüm yurttaşların değiştirilmiş anayasayla güvence altına alınan hak ve özgürlüklerden tam olarak yararlanmalarını sağlamak üzere yeni yasaları oluşturma sürecinin devam etmesi	PH - Filipinler
148.10	Kamu sektörü ve özel sektörde farklı ayrımcılık türlerine karşı ve eşitliği sağlamak üzere bir yasa çıkartılması ve şikâyetlerin izlenmesi	AL - Arnavutluk

148.11	İnsan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunması için hazırlanan taslak yasanın kabulüne hız verilmesi	BH - Bahreyn
148.12	İnsan Ticareti ile Mücadele ve Mağdurların Korunması Yasasının kabul edilmesi	KG - Kırgızistan
148.13	Başta ev içi şiddet olmak üzere kadına karşı şiddetin faillerinin yargılanması ve cezalandırılması için mevcut yasalarda değişiklik yapılmasının desteklenmesi	PA - Panama
148.14	Ulusal mevzuatın internet üzerinde ve internet dışında ifade özgürlüğünü güvence altına almasını sağlamaya yönelik çabaların sürdürülmesi	LV - Letonya
148.15	İnsan Ticareti ve Mağdurların Korunması Yasasını çıkartmaya yönelik çabaların sürdürülmesi	SD - Sudan
148.16	Kapsamlı bir ayrımcılıkla mücadele yasası çıkartılması ve bu yasanın etkili bir biçimde uygulanması	CZ - Çek Cumhuriyeti
148.17	Kadınlara karşı ayrımcılık dahil ayrımcılıkla mücadele için kapsamlı bir yasa çıkartmaya yönelik çalışmaların sürdürülmesi	PS - Filistin Devleti
148.18	Eşitlik ve ayrımcılıkla mücadele ile kolluk kuvvetlerinin izlenmesine yönelik kurumlara ilgili yasa taslaklarının kabul sürecinin hızlandırılması	LT - Litvanya
148.19	"İnsan Ticaretinin ile Mücadele ve Mağdurların Korunması Kanunu" taslağının hızlandırması ve kanunlaştırması	ID - Endonezya
148.20	Paris Prensiplerine uygun Ulusal İnsan Hakları Kurumunun kurulması	NI - Nikaragua
148.21	Ombudsman ve Ulusal İnsan Hakları Kurumu için 'A' statüsü akreditasyonunun kazanılması için gerekleri tedbirlerin alınması	BA - Bosna-Hersek
148.22	Ulusal İnsan Hakları Kurumunun "A" statüsü akreditasyonu için başvurulmasının değerlendirilmesi	HU - Macaristan
148.23	Ulusal İnsan Hakları Kurumunun güçlendirilerek Paris Prensiplerine uygun biçimde bağımsızlığının ve etkililiğinin sağlanması	CL - Şili

148.24	Ulusal insan hakları kurumunun Paris Prensiplerine bütünüyle uygun olmasını sağlamak üzere gerekli tüm tedbirlerin uygulanması	KM - Komorlar
148.25	Ulusal İnsan Hakları Kurumunun Paris Prensiplerine uygun hale getirilmesi için gerekli tedbirlerin alınması	KE - Kenya
148.26	İnsan Hakları Kurumunun Paris Prensiplerine uygun biçimde kapasitesinin daha da güçlendirilmesi	NE - Nijer
148.27	'Demokratik Vatandaşlık ve İnsan Hakları' adlı proje çerçevesinde eğitim programlarının geliştirilmesine yönelik çabaların sürdürülmesi	YE - Yemen
148.28	Çocuk haklarının hayata geçirilmesi ve erken yaşta evlilikle mücadele için "Çocuk Hakları Ulusal Stratejisi ve Eylem Planı" doğrultusunda daha fazla tedbir alınması	AL - Arnavutluk
148.29	2013-2015 yılları Toplumsal Cinsiyet Ulusal Eylem Planının uygulanmasına yönelik çabaların yoğunlaştırılması	GQ - Ekvator Ginesi
148.30	Ülkede insan haklarının daha da korunması ve desteklenmesinin sürdürülmesi	AZ - Azerbaycan
148.31	Yasaların uygulanmasını izlemek üzere bağımsız bir kurul oluşturulmasına yönelik çabaların sürdürülmesi	QA - Katar
148.32	OP-CAT'ın uygulanmasına yönelik iç mekanizmaların güçlendirilmesi	ES - İspanya
148.33	Özellikle de nüfusun en marjinal kesimlerini kapsamayı hedefleyen yeni yasa ve eylem planlarının etkili bir biçimde uygulanması için kurulan çeşitli izleme mekanizmalarının güçlendirilmesi	MU - Mauritius
148.34	Çocuklara karşı şiddetle mücadele konusunda ilgili Ulusal Strateji ve Eylem Planının kabulüne yönelik sürecin hızlandırılması	BJ - Benin
148.35	Çocukların ve yaşlıların korunmasına yönelik anayasal reformların gerektiği gibi uygulanmasına yönelik çabaların sürdürülmesi	EC - Ekvador
148.36	Uluslararası standartlara uygun biçimde hukukun üstünlüğü, düşünce, din ve ifade özgürlüğü ve basın özgürlüğünü güvence altına almayı hedefleyen kapsamlı bir yasal reform yapılmasına yönelik taahhüdün yenilenmesi	IT - İtalya

148.37	İnsan haklarının korunması ve desteklenmesine yönelik kurumsal çerçevenin geliştirilmesine devam edilmesi	JO - Ürdün
148.38	İnsan haklarının korunmasına ve desteklenmesine yönelik çerçevenin güçlendirilmesine ilişkin çabaların sürdürülmesi	KZ - Kazakistan
148.39	Çocuk haklarının bütünüyle güvence altına alınmasına yönelik çalışmaların sürdürülmesi	RU - Rusya
148.40	Kadın haklarının iyileştirilmesine yönelik politikaların sürdürülmesi	JO - Ürdün
148.41	Organize suç ağlarının engellenmesine yönelik çabaların başlatılması	LB - Lübnan
148.42	Erken Yaşta ve Zorla Evliliklere Karşı Mücadele Komitesinin çalışmalarının daha da güçlendirilmesi	MM - Burma
148.43	Çocuğa karşı Şiddetle Mücadele Ulusal Stratejisi ve Eylem Planının kabul edilmesi	BD - Bangladeş
148.44	Çocuğa karşı Şiddetle Mücadele Ulusal Stratejisi ve Eylem Planının uygulanmasına devam edilmesi	MM - Burma
148.45	2013 Demokratikleşme Paketinin uygulanmasına devam edilmesi	PK - Pakistan
148.46	Kadınlara Karşı Ev İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planının kesintisiz uygulanması için uygulamaya yönelik mekanizmaların geliştirilmesine devam edilmesi	PT - Portekiz
148.47	Ulusal Eylem Planı bağlamında toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik çabaların sürdürülmesi	DZ - Cezayir
148.48	Çocuğa karşı şiddetle mücadele konusunda ulusal stratejinin oluşturulmasına yönelik çalışmaların tamamlanması	SO - Somali
148.49	Çocuk Haklarına ilişkin Ulusal Strateji ve Eylem Planının uygulanmasına devam edilmesi	DZ - Cezayir
148.50	Başta cezaevi personeline yönelik olmak üzere, insan hakları eğitimi alanındaki çabaların sürdürülmesi	SN - Senegal
148.51	İnsan hakları ihlallerinin hiçbir şekilde kabul edilemez olduğuna dair tanıtım kampanyalarının güçlendirilmesi	TJ - Tacikistan

148.52	İnsan hakları mekanizmalarıyla aktif işbirliğinin sürdürülmesi	AZ - Azerbaycan
148.53	BM insan hakları mekanizmalarıyla işbirliği ve diyalog kurulması ilkesine dair uluslararası insan hakları yükümlülüklerinin daha da güçlendirilmesi	KZ - Kazakistan
148.54	Mevcut engel ve güçlüklerin aşılması için BM, diğer uluslararası örgütler ve insan hakları mekanizmalarıyla işbirliğinin sürdürülmesi	LA - Laos
148.55	Bekleyen ziyaret taleplerine olumlu yanıt vererek, Özel Usul-ler bağlamında görevlendirilen kişilerle işbirliği konusunda adım atılması	LV - Letonya
148.56	Adil yasa ve düzenlemeler aracılığıyla başta azınlıklar olmak üzere tüm yurttaşların eşitliğinin güvence altına alınmasına devam edilmesi	SG - Singapur
148.57	Kadın istihdamının iyileştirilmesine yönelik pozitif önlemler dahil, kadınların toplumsal, siyasal, ekonomik ve kamusal alanda güçlendirilmesi konusunda takdire şayan çabaların sürdürülmesi	MY - Malezya
148.58	Kadın haklarının korunmasına ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasına Yönelik Ulusal Eylem Planının uygulanmasına ilişkin çalışmaların sürdürülmesi	RU - Rusya
148.59	Uygulamada kadınlarla erkekler arasında eşitliğin gerçekleşmesini sağlamaya yönelik politika ve programların uygulanması için yeterli kaynak ayrılması	PH - Filipinler
148.60	Ev içi ve toplumsal cinsiyet temelli şiddeti besleyen cinsiyetçi kalıp yargılara ve ayrımcı uygulamalara karşı ayrımcılık karşıtı ve eşitlikçi tedbirlerin daha da artırılması	UA - Ukrayna
148.61	Toplumsal cinsiyet eşitliğinin daha fazla uygulanması için, yasaların hayata geçirilmesi konusunda gerekli tedbirlerin alınması	SE - İsveç
148.62	Kadınların ulusal kalkınma süreçlerine katkılarının artırılması bakış açısıyla toplumda her düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik tedbirler dahil, kadınların statüsünün iyileştirilmesine yönelik çabaların sürdürülmesi	LK - Sri Lanka
148.63	Çeşitli ulusal eylem planlarının uygulanması yoluyla kadın haklarının korunması ve desteklenmesine yönelik çabaların sürdürülmesi	BN - Brunei

148.64	Eğitim, kamusal yaşam, istihdam ve sağlık gibi farklı alanlarda toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi ve farkındalığın artırılması konusu başta olmak üzere Toplumsal Cinsiyet Ulusal Eylem Planının uygulanması	AL - Arnavutluk
148.65	Kadınların durumunun hızla iyileştirilmesine yönelik özel tedbirlerin alınmasına devam edilmesi	TG - Togo
148.66	Her alanda kadınlara karşı ayrımcılıkla mücadele için başlatılan eylemlerin güçlendirilmesi	EC - Ekvador
148.67	Kadınlar karşı her türlü ayrımcılık ve şiddetin ortadan kaldırılmasına yönelik somut çabaların ortaya konulması	KR - Güney Kore
148.68	Tüm alanlarda toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için gerekli tedbirlerin alınması ve kadınların ev içi şiddete karşı korunmasının sağlanması	HN - Honduras
148.69	Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik tedbirleri ve kadınlara karşı şiddeti önlemeye yönelik eylemleri güçlendirmesi	CI - Fildişi Sahili
148.70	Kadınların güçlendirilerek karar alma süreçlerine katılımlarının iyileştirilmesine yönelik çabaların sürdürülmesi	MM - Burma
148.71	Başta tüm alanlarda kadın istihdamının desteklenmesi olmak üzere toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının güçlendirilmesi	AO - Angola
148.72	Kamusal alandaki kadınların sayısının artırılması ve kadınlara karşı şiddetin önlenmesine yönelik çabaların artırılması	AT - Avusturya
148.73	Kadına karşı şiddetle mücadeleye devam edilmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması	PK - Pakistan
148.74	Kadın haklarının geliştirilmesi ve kadına karşı şiddetle mücadeleye yönelik çabaların sürdürülmesi	MA - Fas
148.75	"2015-2020 Toplumsal Cinsiyet Ulusal Eylem Planı"nın başarısı için gereken tüm olanakların sağlanması	QA - Katar
148.76	Kadınların sorumluluk isteyen görevlere erişimlerini sağlayarak kadın haklarının geliştirilmesine yönelik çabaların sürdürülmesi	BJ - Benin

148.77	Orta öğretimde toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin ortadan kaldırılmasına yönelik reformların aktif biçimde uygulanması	DJ - Cibuti
148.78	Mevzuatta iki yıldır süren eksikliğin tamamlanarak vakıf yönetimi için seçimle ilgili yeni mevzuatın yayımlanması ve böylelikle gayrimüslim cemaatlere mensup Türkiye vatandaşlarının cemaat vakıflarının yönetiminde yer almalarının sağlanması	GR - Yunanistan
148.79	Özellikle kırsal alanlarda kadın haklarının korunması için ek adımların atılması	JP - Japonya
148.80	Kadınlara yönelik istihdam olanaklarını artırarak kadınların güçlendirilmesine ve kalkındırılmasına yönelik çabaların sürdürülmesi	OM - Umman
148.81	İnsan haklarıyla ilgili farkındalığın artırılmasını amaçlayan program ve faaliyetleri çoğaltmaya devam edilmesi	OM - Umman
148.82	Çocuğa karşı şiddetin önlenmesine yönelik adımların atılması	BY - Beyaz Rusya
148.83	İnsan ticareti mağdurlarının daha iyi belirlenmesi ve desteklenmesi, insan ticareti suçları, toplumsal cinsiyet nedenli şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında kamu görevlilerine sistematik eğitim sağlanması	US - Birleşik Devletler
148.84	İnsan ticaretine karşı mücadelenin sürdürülmesi	SN - Senegal
148.85	İnsan ticareti ve yasadışı göçmenlerle mücadele konusunda somut eylemlerin başlatılması, uluslararası yükümlülüklerin uygulanması ve uluslararası göçle ilgili yasal düzenin savunulması	CN - Çin
148.86	Çocuk işçiliği ve ticaretinin önlenmesi için etkili izleme mekanizmalarıyla beraber yasal tedbirlerin alınması	ME - Karadağ
148.87	Başta tehlikeli işler olmak üzere çocuk işçiliğini azaltmak üzere gerek yasa gerek uygulama düzeyinde tedbirler alınması	SE - İsveç
148.88	Çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin ortadan kaldırılması ve istihdama erişimde asgari yaşın uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi için ilave tedbirlerin alınması	TG - Togo
148.89	Çocuğa karşı şiddet, çocuk işçiliği ve ticaretini önlemeye yönelik adımların sürdürülmesi	A - Ukrayna

148.90	İnsan ticaretiyle mücadele alanında kapsamlı bir yasanın çıkartılmasını içerecek şekilde, insan ticaretinin önlenmesini amaçlayan tedbirlerin alınması ve mağdurlar için etkili korumanın sağlanması	MD - Moldova
148.91	İnsan ticaretiyle mücadeleye yönelik çabaları sürdürülmesi ve en kısa süre içerisinde bu olguyu önlemek ve mağdurları korumak üzere bir yasanın çıkartılması	LB - Lübnan
148.92	İnsan ticaretiyle mücadeleye ve başta çocuklar olmak üzere mağdurları korumaya yönelik çabaların misliyle artırılması	HN - Honduras
148.93	İnsan ticaretiyle mücadeleye ve faillerin cezalandırılmasına yönelik çabaların yoğunlaştırılması	SL - Sierra Leone
148.94	İnsan ticareti ve çocuk işçiliğiyle mücadeleye yönelik ulusal tedbirlerin güçlendirilmesi için atılabilecek diğer adımların araştırılması	LK - Sri Lanka
148.95	Kadına yönelik her türlü şiddetle mücadelenin sürdürülmesi	BY - Beyaz Rusya
148.96	Türkiye'nin kadına yönelik şiddetin önlenmesi hakkında 2012 tarihli ev içi şiddet yasası uygulamasının etkililiğinin güçlendirilmesi	IS - İzlanda
148.97	İlgili yasayı etkin bir şekilde uygulayarak ve mevzuatta gerekli gözden geçirmeyi yaparak başta ev içi şiddet olmak üzere kadına yönelik şiddetle mücadeleye yönelik çabaların sürdürülmesi ve mağdurların haklarının korunmasının sağlanması	TH - Tayland
148.98	Başta ev içi şiddet ve erken yaşta evlilikler olmak üzere, zararlı uygulamaları ortadan kaldırmak üzere uzun dönemli stratejilerin ve farkındalık programlarının geliştirilmesi	LT - Litvanya
148.99	Özellikle kız çocukların evlilikleri olmak üzere çocuk evliliklerinin azaltılması için yasa ve uygulama düzeyinde tedbirlerin alınması	SE - İsveç
148.100	Çocuk yaşta, erken ve zorla evliliklerin ortadan kaldırılmasına yönelik çabaların güçlendirilmesi	MV - Maldivler
148.101	Kadına yönelik şiddetin önlenmesini amaçlayan çabaların sürdürülmesi	SO - Somali

148.102	Kadınları ve çocukları ev içi şiddetten ve her türlü kötü muameleden korumaya yönelik etkili tedbirleri uygulamaya devam edilmesi	LU - Lüksemburg
148.103	Çocuk Hakları Eylem Planı (2013-2017) uyarınca erken yaştaki evlilikleri etkili bir şekilde önlemeye yönelik yasal ve idari tedbirlerin uygulanması	GQ - Ekvator Ginesi
148.104	Yargıçların ve Avukatların Bağımsızlığı Özel Raportörünün tavsiyeleri doğrultusunda, ilkeler, içtihat ve uluslararası insan hakları ilkeleri konularında yargıçlara sürekli eğitim sağlama-yaya yönelik tedbirlerin artırılması	CL - Şili
148.105	Yargı bağımsızlığının ve tarafsızlığının sağlanmasına yönelik reform çalışmalarının sürdürülmesi ve yargıçların insan hakları alanında yeterli eğitim almasının sağlanması	SK - Slovakya
148.106	Bağımsız yargının güçlendirilmesi ve tüm yargı reformları konusunda sivil toplum, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı, Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi (OSCE/ODIHR) ve Venedik Komisyonu ile istişarenin teşvik edilmesi	US - Birleşik Devletler
148.107	Yasal reformların etkili bir biçimde uygulanmasını sağlayarak hukukun üstünlüğünü güçlendirmeye yönelik adımların sürdürülmesi	SG - Singapur
148.108	Onarıcı adalet ilkelerinin hayata geçirilmesini değerlendirmeyi de içerecek şekilde, yasayla ihtilafa düşen çocukların korunmasını sağlamaya yönelik adımları güçlendirmeye devam edilmesi	ID - Endonezya
148.109	Cezasızlıkla mücadele konusunda çabaların artırılması ve kolluk görevlileri tarafından işlendiği iddia edilen tüm geçmiş ve şimdiki insan hakları ihlallerinin hızlı, tarafsız, etkili ve derinlemesine araştırılması ve bu tür ihlallerin cezasız kalmasının sağlanması	CH - İsviçre
148.110	Nüfusa kaydedilmeyen çocukların kaydedilmesi için başlatılan sürecin devam ettirilmesi	GQ - Ekvator Ginesi
148.111	Ailenin korunması ve kadına ve çocuğa yönelik şiddetin önlenmesiyle ilgili ulusal yasaların etkili bir biçimde uygulanmasının sağlanması	IL - İsrail
48.112	Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine dair Kanunun etkili bir biçimde uygulanması	T - İtalya

148.113	Başta çocuklar olmak üzere aile üyelerinin refahını korumayı ve sağlamayı da içerecek şekilde, ailenin ve aile değerlerini güçlendirilmesinin sürdürülmesi	MY - Malezya
148.114	Birlikte yaşama ruhunu güçlendirmek ve pekiştirmek üzere farklı inanç grupları arasındaki diyalogun sürdürülmesi	SS - Güney Sudan
148.115	İfade ve inanç özgürlüğünün güçlendirilmesine yönelik çabaların sürdürülmesi	LB - Lübnan
148.116	Başta basın özgürlüğü olmak üzere ifade özgürlüğünün tam anlamıyla kullanılmasını sağlamak üzere gereken tedbirlerin alınması ve internet erişimi üzerindeki kısıtlamalara son verilmesi	LU - Lüksemburg
148.117	Hem internet üzerinde hem internet dışında ifadeye ve bilgiye erişime daha fazla olanak sağlayarak olanak sağlayarak ifade özgürlüğü korumasının güçlendirilmesi ve ceza yasası ile terörle mücadele yasalarının uluslararası yükümlülüklerle uyumlu olmasının sağlanması	US - Birleşik Devletler
148.118	Gazetecilerin baskıya uğramadan ya da misilleme görmeden mesleklerini tam anlamıyla icra etmelerini sağlamak üzere internet üzerinde ve dışında ifade özgürlüğü hakkının güvence altına alınması ve ülke mevzuatının uluslararası insan hakları standartlarıyla uyumlu hale getirilecek şekilde gözden geçirilmesi	AT - Avusturya
148.119	Uluslararası standartlara uygun olacak şekilde ifade özgürlüğünü kısıtlayan yasaların sınırlandırılması	FR - Fransa
148.120	Basın, örgütlenme ve barışçıl gösteri hakları dahil ifade özgürlüğü hakkının güvence altına alınması ve ülke mevzuatının uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlülük ve taahhütlere uygun hale getirilmesi	CH - İsviçre
148.121	İfade özgürlüğü ve toplanma özgürlüğü ile ilgili uluslararası yükümlülüklerine uygun adımların atılmasını sağlamak	GB - Birleşik Krallık
148.122	Basın özgürlüğü ve bağımsızlığını daha da gerçekleştirmeye yönelik tedbirlerin alınması	SE - İsveç
148.123	Yeterli düzeyde internet erişimini sağlayarak toplanma ve ifade özgürlüğünü güçlendirmesi	CR - Kosta Rika

148.124	Barışçıl toplanma ve ifade özgürlüğü hakkında tam olarak yararlanılmasını sağlayacak tedbirlerin güçlendirilmesi	BW - Botsvana
148.125	Uluslararası insan hakları yükümlülüklerini tam anlamıyla karşılamak üzere, diğer şeylerin yanı sıra barışçıl toplanma özgürlüğünün ruhuna uygun şekilde önceden planlanan gösterilerde bildirim yükümlülüklerini basitleştirerek, ifade özgürlüğü ile toplanma ve örgütlenme özgürlüğüne ilişkin mevzuatı iyileştirmeye ve uygulamaya yönelik çalışmanın sürdürülmesi	FI - Finlandiya
148.126	Din ve vicdan özgürlüğünden yararlanmaları için farklı dini grupların lehindeki tedbirlerin sürdürülmesi	AO - Angola
148.127	İfade özgürlüğünün uygulama kapsamını genişletmeyi amaçlayan çabaların gösterilmesi	AO - Angola
148.128	EPI tavsiyeleri dahil insan hakları yükümlülüklerinin uygulanması ve takibine yönelik sürece LGBT bireylerin temsilcileri gibi marjinalleştirilmiş gruplar dahil sivil toplum aktörlerinin dahil edilmesinin sağlanması	NO - Norveç
148.129	Karar almayla ilgili görevlerde kadınların temsil oranının artırılması	RW - Ruanda
148.130	Halk ile doğrudan iletişim içerisinde ulusal düzeyde insan hakları izleme uygulamasının geniş kapsamda hayata geçirilmesi	TJ - Tacikistan
148.131	Kırsal nüfusu tüm faaliyet alanlarına dahil ederek bu nüfusun toplumsal entegrasyonuna katkıda bulunulması	TJ - Tacikistan
148.132	Başta kırsal iller olmak üzere iş müfettişlerinin sayısının artırılması	IT - İtalya
148.133	Kadınların işgücü piyasasına katılımlarını desteklemeyi amaçlayan bir ulusal eylem planının oluşturulması	LU - Lüksemburg
148.134	Başta kırsal alanlar olmak eğitim düzeyini arttırmak için gerekli tedbirleri almaya devam etmesi ve bu bölgelerde okullaşma oranının artırılması	PS - Filistin Devleti
48.135	Her düzeyde tam katılım oranına ulaşmak ve böylelikle vatandaşların sosyal refahını daha da arttırmak amacıyla, baş	E - Venezuela

148.136	Kız çocukların okuldan ayrılmamasını sağlamak ve resmi yüksek öğretimlerine devam etmelerini güvence altına almak üzere alınan gerekli tedbirlerin alınmasına devam edilmesi	BH - Bahreyn
148.137	Okul katılım oranlarını arttırmaya ve başta kırsal kesimler olmak üzere çocuk işçiliğini ortadan kaldırmaya yönelik çabaların sürdürülmesi	JP - Japonya
148.138	Kırsal alanlarda eğitimin desteklenmesi için daha fazla tedbir alınması	BD - Bangladeş
148.139	Eğitim hakkını tüm yurttaşlar için güvence altına almak için gereken tedbirlerin uygulanmasına devam edilmesi	CU - Küba
148.140	Özellikle Engelli Hakları Sözleşmesinin uygulanmasına odaklanarak, engelli kişilerin haklarının korunmasına yönelik çabaların güçlendirilmesi	MV - Maldivler
148.141	Engelli çocuklar için kapsayıcı bir eğitim geliştirmeye devam edilmesi	BY - Beyaz Rusya
148.142	Engelli kişilerin giderek artan düzeyde destekleneceği yönündeki taahhüde bağlı kalınması	CU - Küba
148.143	Başta eğitim, sağlık ve istihdam alanları olmak üzere, engelli kişilerin haklarını korumaya yönelik kamu politikalarını izlemek üzere bir mekanizma oluşturulması	MX - Meksika
148.144	Engelli kişilerin toplumsal hayata katılımlarının güçlendirilmesi	MA - Fas
148.145	Engelli çocukların topluma ve eğitim sistemine daha fazla dahil edilmesi ve entegrasyonlarının sağlanması	PA - Panama
148.146	Kapsayıcı bir eğitim sistemine erişimlerini güvence altına almak da dahil engelli kişilerin haklarını korumaya yönelik çabaların artırılması	UA - Ukrayna
148.147	Engelli kişilerin haklarını kullanırken karşılaştıkları güçlüklerin ortadan kaldırılması için gerekli tedbirlerin alınması ve engelli kişilerin kamusal alanlara, hizmetlere ve sosyal güvenlik yardımlarına erişimlerinin iyileştirilmesi	KR - Güney Kore
148.148	Özellikle Roman topluluğu etkileyen eşitsizlikleri ele almaya devam edilmesi	SK - Slovakya
148.149	Az gelişmiş şehir ya da kırsal bölgelerdeki engelli çocuklar ve Romanlar gibi savunmasız gruplara yönelik korumayı güçlendirmeye devam edilmesi	CN - Çin

148.150	Gayrimüslim azınlığa karşı ayrımcılıkla etkili mücadeleye yönelik çabaların sürdürülmesi	TG - Togo
148.151	İmroz adasındaki Rum azınlık lisesinin yeniden açılması	GR - Yunanistan
148.152	Düzensiz göçmenlerin devam eden sorunlarına çözüm üretilmesi ve savunmasız durumdaki bu kişiler üzerinden çıkar elde eden insan kaçakçılarının ciddi bir biçimde cezalandırılması	TH - Tayland
148.153	Türkiye’de bulunan Suriyeli mültecilere sağlanan cömert desteğin sürdürülmesi	DJ - Cibuti

Halihazırda Uygulandığına İlişkin Beyan Verilen Tavsiyeler

Tavsiye No		Tavsiye Veren Ülke
149.1	Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmenin onaylanması	GH - Gana
149.2	BM Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinden kaynaklanan uluslararası yükümlülüklerin tümüyle yerine getirilmesi	AM - Ermenistan
149.3	Tüm Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının yeterli zaman dilimi içerisinde tam olarak uygulanmasının güvence altına alınması	DE - Almanya
149.4	Yunanistan vatandaşlarının Türkiye’de taşınmaz malları miras edinmesi hakkıyla ilgili AIHM kararlarına uyulması	GR - Yunanistan
149.5	Gayrimüslim cemaatlerin üyeleri ve sahip oldukları kurumların haklarının tam olarak kullanılması için uluslararası sözleşme ve standartlara uyulması	GR - Yunanistan
149.6	Ev içi şiddetin suç olarak kabul edilmesi	TL - Doğu Timor
149.7	Toplumsal cinsiyet temelli şiddetin kanunla suç olarak tanımlanması ve kadına yönelik şiddet içeren her olayda failerin yargılanması	SL - Sierra Leone
49.8	İşkenceyi önlemeye yönelik bir ulusal mekanizmanın kurulması	R - Fransa

149.9	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 3. Maddesinin uygulanması ve hasta ya da ölümcül aşamada hasta olan mahpusların serbest bırakılmasının önündeki tüm yasal ya da diğer türden engellerin kaldırılması	DE - Almanya
149.10	Başta ifade ve internet ya da internet dışı asın özgürlüğü olmak üzere, çeşitli hak ve özgürlükleri içeren altı "Adli Reform Paketinde" yer alan maddelerin uygulanması	HU - Macaristan
149.11	Kolluk kuvvetlerinin güç kullanımını düzenleyen yasaların özellikle orantılılık ve gereklilik unsurları dikkate alınarak uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi; polisler tarafından işlenen suçlara ilişkin şikâyetler için bağımsız şikâyet mekanizmalarının kurulması	LT - Litvanya
149.12	Yargıçların ve avukatların bağımsızlığı, göçmenler ve yargısız infazlar konusunda görevli özel raporörlerin tavsiyelerine ne ölçüde uyulduğuna dair izleme ve raporlama yapılması	MX - Meksika
149.13	Kadınlara karşı ayrımcılık ile mücadele ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin desteklenmesine yönelik tedbirlerin alınmasının teşvik edilmesi	PA - Panama
149.14	Kadınlara karşı toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan ayrımcılığın ortadan kaldırılması için bir ulusal eylem planının uygulanması	RS - Sırbistan
149.15	Gayrimüslim Türkiye vatandaşlarının kendi cemaatlerinin örgütlü hayatlarına katılımının ve kendi kültürel ve dini miraslarından yararlanmalarının önündeki tüm kısıtlamaların sonlandırılması	GR - Yunanistan
149.16	Çocuklara yönelik her türlü fiziksel cezalandırma biçimlerini yasaklayan özel mevzuatın hayata geçirilmesinin değerlendirilmesi	PL - Polonya
149.17	Fiziksel ceza da dahil çocuklara yönelik her türlü şiddetin yasaklanması	SI - Slovenya

149.18	Mevcut mevzuatın ve Ulusal Eylem Planının etkili uygulamasını da içerecek şekilde, kadınlara yönelik şiddetle mücadeleyi amaçlayan tedbirlerin güçlendirilmesi	BR - Brezilya
149.19	Çocuk evliliklerinin suç olarak kabul edilmesi	SL - Sierra Leone
149.20	Erken yaşta ve zorla evliliklerin sona ermesi için gereken yasal ve siyasi tedbirlerin en kısa zamanda alınması	BE - Belçika
149.21	Cezaevi nüfusunun koşullarını iyileştirmek üzere bütçeden pay ayrılmasının değerlendirilmesi	MX - Meksika
149.22	Yargının tam bağımsızlığının teminat altına alınması	LU - Lüksemburg
149.23	Yargının tüm alanlarının yürütmeden tamamıyla bağımsız olması	DK - Danimarka
149.24	Yargının, devletin diğer organlarına ait birimlerin müdahalesine karşı korunması	CH - İsviçre
149.25	Yargının tam bağımsızlığının ve tarafsızlığının sağlanması için adımların atılması	NA - Namibya
149.26	Yargının bağımsızlığının ve tarafsızlığının sağlanması	UY - Uruguay
149.27	Türkçe yayımlanan haftalık Ermeni gazetesi Agos'un genel yayın yönetmeni Hrant Dink'in öldürülmesine ilişkin davada etkili bir soruşturma yürütülmesi	AM - Ermenistan
149.28	Yürütmenin yargıya yönelik artan müdahalesine ilişkin endişelere karşı çözüm üretilmesi	AU - Avustralya
149.29	Yürütmenin hukuksuz müdahaleden kaçınmasını da içerecek şekilde, yargının bağımsızlığının ve tarafsızlığının güvence altına alınması	AT - Avusturya
149.30	Polisin şiddet kullanımına dair şikâyetleri soruşturmak üzere tam anlamıyla bağımsız bir mekanizmanın kurulması ve bu mekanizmanın faillerin yargılanması ve mağdurların zararının tazmin edilmesi için etkili ve şeffaf bir şekilde çalışabilmesi için gereken mali ve idari kaynakların sağlanması	BE - Belçika

149.31	İşkence ve aşırı güç kullanımına ilişkin iddiaların araştırılması ve failerin cezalandırılması için gereken tedbirlerin alınması	BW - Botswana
149.32	Mağdurun cinsel yönelimi ya da cinsiyet kimliğinden kaynaklanan herhangi bir ayrımcılık ya da şiddet eyleminin araştırılmasının, kovuşturulmasının ve cezalandırılmasının sağlanması	SI - Slovenya
149.33	Heybeliada Ruhban Okulunun kapatılmasının gayrimüslim azınlık açısından neden olduğu sorunlarının çözümüne yönelik gereken tüm tedbirlerin alınması	GR - Yunanistan
149.34	Sosyal ve geleneksel medyaya sansür uygulamaktan kaçınılması ve sanat dahil her biçimiyle ifade özgürlüğünün güvence altına alınması	NO - Norveç
149.35	Toplanma özgürlüğüne saygı gösterilmesi ve güvenlik güçlerinin barışçıl göstericilere karşı aşırı güç kullanımının soruşturulması	AT - Avusturya
149.36	Göstericilerin kötü muameleye karşı korunmasını ve kolluk görevlilerinin kötü muamele uyguladığına dair iddiaların derhal derinlemesine ve bağımsız olarak soruşturulmasını da içine alacak şekilde, toplanma ve örgütlenme özgürlüğünün güvence altına alınması	DE - Almanya
149.37	Başta gazeteciler olmak üzere tüm medyanın ifade özgürlüğünün güvence altına alınması	FR - Fransa
149.38	Kalabalıkları dağıtmak için aşırı güç kullanımı uygulamasının gözden geçirilmesi ve yurttaşların toplanma özgürlüğü ve örgütlenme haklarının korunması	NO - Norveç
149.39	Barışçıl gösterilerin düzenlenmesinin kolaylaştırılması, tüm barışçıl göstericilerin şiddet ve keyfi gözaltı uygulamalarına karşı korunması ve kolluk kuvvetlerinin göstericilere karşı aşırı güç kullanımının cezasız kalmasına karşı mücadele edilmesi	CZ - Çek Cumhuriyeti

149.40	Manastırları da içerecek şekilde ibadet yerleri, kilise binaları ve dini ve kültürel alanlar dahil, el konulan mülklerin, yasal sahipleriyle yakın ilişkiye içerisinde, Ermenilere ve diğer dini azınlıklara iade edilmesi politikasının uygulanması	AM - Ermenistan
149.41	Barışçıl toplanma özgürlüğünün güvence altına alınması	FR - Fransa
149.42	Toplanma özgürlüğüne, protesto eylemlerine karşı orantılı ve meşru bir tepki göstermeye ve özgür medyaya bağlılığın teyit edilmesi	AU - Avustralya
149.43	Güvenlik yasası paketini hazırlarken sivil toplum görüşlerinin dikkate alınması ve AB standartlarına saygı gösterilmesi	FR - Fransa
149.44	Tüm kadınların hiçbir şekilde ayrımcılığa maruz kalmadan güvenli kürtaj olma yasal haklarından uygulamada yararlanabilmelerinin sağlanması	SI - Slovenya
149.45	Mülteci çocuklara okul eğitiminin sağlanması ve kampların dışında kalan mülteci çocuklara karşı ayrımcılığın önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması	IT - İtalya

10 HAZİRAN 2015 TARİHİNDE YAZILI OLARAK 52 TAVSİYE KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİNİ İÇEREN TAVSİYELER

Kabul Ettiği Tavsiyeler

Tavsiye No	Tavsiye -TR	Kategori
150.1	Henüz onaylanmayan uluslararası sözleşmelerin onaylanması	CI - Fildişi Sahili
150.12	Kadınlara yönelik ayrımcılığın açıkça tanımlanmasını da içerecek şekilde kapsamlı bir ayrımcılıkla mücadele yasasının çıkartılması	IS - İzlanda

150.16	İnternet Yasasını değiştirerek yurttaşların İnternete erişimlerini iyileştirmenin ve böylelikle ifade ve düşünce özgürlüğü hakkında daha fazla yararlanmalarını sağlamanın tercihen olumlu değerlendirilmesi	KP - Kuzey Kore
150.26	Başta azınlık gruplara mensup kadınlar, engelli kadınlar, göçmen kadınlar ve mülteci kadınlar olmak üzere, kadınlara karşı ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere kapsamlı bir ayrımcılıkla mücadele yasasının çıkarılması için gereken diğer tedbirlerin alınması	NA - Namibya

Halihazırda Uygulanıyor Olduğunu Beyan Ettiği Tavsiyeler

Tavsiye No	Tavsiye -TR	Kategori
150.22	Gazetecilerin tutuklanmasını engellemek üzere terörle mücadele yasasında iyileştirme yapılması	FR - Fransa
150.23	Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu değiştirip bu kanundan barışçıl gösterilere katılımı suç haline getiren maddeleri çıkartarak barışçıl toplanma hakkının açıkça tanınması	IE - İrlanda
150.31	LGBTİ bireylere karşı ayrımcılık ve şiddet eylemlerinin soruşturulması ve gereken durumda failerin yaptırıma tabi tutulmalarını içerecek şekilde, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelinde ayrımcılığa karşı tedbirlerin desteklenmesi	AR - Arjantin
150.35	Alevi gruplar dahil dini ve diğer azınlıkların şikâyetlerinin ve cemevlerinin statüsünün çözümü kavuşturulması için, bu gruplarla yapıcı bir şekilde çalışma taahhüdünün güçlendirilmesi	AU - Avustralya
150.49	Devlet okullarında azınlık dillerinin okutulmasının değerlendirilmesi	SI - Slovenya

150.51	Avrupa ülkeleri dışındaki ülkelerden gelen mülteci ve sığınmacılara karşı ayrımcı muameleyi kaldırmak üzere gereken diğer tedbirlerin alınması	IN - Hindistan
150.52	Gazetecilere karşı davalarda terörle mücadele mevzuatının kullanılmasında sınırlamaya gidilmesi ve internete erişimi sınırlayan tedbirlerde orantılılığın sağlanması	NL - Hollanda

Kayıt Altına Aldığı Ancak Uygulama Taahhüdü Vermediği Tavsiyeler

Tavsiye No	Tavsiye -TR	Kategori
150.2	Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) Roma Statüsüne katılması ve Mahkeme ile tam işbirliği, soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçlarının ülke mahkemelerince soruşturulması ve kovuşturulması hükümleri dahil, ulusal mevzuatını bununla uyumlu hale getirmesi	MG - Madagaskar
150.3	UCM Roma Statüsüne katılması ve ulusal mevzuatını bütünüyle Statü ile uyumlu hale getirmesi	EE - Estonya
150.4	Uluslararası Ceza Mahkemesi statüsüne katılması ve Cenevre Sözleşmelerine Ek Protokolleri onaylaması	HN - Honduras
150.5	UCM Roma Statüsüne katılması UCM Roma Statüsüne katılması UCM Roma Statüsünü onaylaması (Doğu Timor); UCM Roma Statüsünü onaylaması UCM Roma Statüsünü onaylaması UCM Roma Statüsünü onaylaması	TL - Doğu Timor
150.6	UCM Roma Statüsüne katılması ve ulusal mevzuatını Statü altındaki tüm yükümlüklere uygun hale getirmesi	LT - Litvanya
150.7	Uluslararası Ceza Mahkemesinin Ayrıcalıkları ve Bağışıklıkları Hakkında Anlaşmaya katılması	MG - Madagaskar

150.8	UCM Roma Statüsüne katılması ve Mahkemenin Ayrıcalıkları ve Bağımsızlıkları Hakkında Anlaşmaya katılması	SK - Slovakya
150.9	Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmenin Seçmeli Protokolünü onaylaması	UY - Uruguay
150.10	189 sayılı ILO Sözleşmesini onaylamayı göz önünde bulundurması	PH - Filipinler
150.11	Devlet görevlilerinin işlediği işkence, yargısız infaz ve kaybetme gibi suçlarda yasal soruşturma ve kovuşturma bağlamında kanunla tanımlanan tüm kısıtlamaların kaldırılması	NL - Hollanda
150.13	Hakaret ve aşağılama ile ilgili yasa maddesinin insan hakları savunucularını ve gazetecileri yargılamak için istismar edilmelerini önlemek üzere bu maddenin değiştirilmesi	CZ - Çek Cumhuriyeti
150.14	Düşünce ve ifade özgürlüğünün kullanımı kapsamında bilgiyi aramayı, edinmeyi ve açıklamayı güvence altına almak üzere, yaygın biçimde İnternet Yasası olarak bilinen 5651 sayılı yasanın değiştirilmesi	CA - Kanada
150.15	İfade özgürlüğü hakkı üzerinde öngörülen sınırlamaların uluslararası insan hakları normlarına uygun hale getirilmesini güvence altına almak için Anayasanın 26. Maddesinin değiştirilmesi	ES - İspanya
150.17	İfade özgürlüğünü güvence altına almak için İnternet Yasasının değiştirilmesi ve bu kapsamda, diğer şeylerin aynı sıra, Telekomünikasyon Kurumunun mahkeme kararı olmadan web sitelerine erişimi engellememesinin sağlanması	ES - İspanya

150.18	Ceza Yasasının 301, 318, 215 ve 125. Maddeleri dahil, adil olmayan biçimde ifade özgürlüğünü kısıtlayan maddelerinin feshedilmesi ve yasanın ifade özgürlüğü ile ilgili uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi	IE - İrlanda
150.19	İlgili yasa maddelerinin Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesinin 19. Maddesine uygun hale getirilerek ifade özgürlüğüne yönelik kısıtlamaların kaldırılması	LV - Letonya
150.20	İnternet Yasasının uluslararası standartlara ve Avrupa standartlarına bütünüyle uygun hale getirilmesi	IS - İzlanda
150.21	İnternet Yasasını gözden geçirerek yetkiliklerin internetteki içeriği engelleme ya da kaldırma yetkisini ifade özgürlüğüne ilişkin uluslararası standartlara uygun biçimde kullanmalarının sağlanması ve internetin muhalif görüşler de dahil bilginin serbestçe dolaştığı bir platform işlevi görmesinin güvence altına alınması	CZ - Çek Cumhuriyeti
150.24	Etnik köken, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelinde ayrımcılığın yasaklanmasını da içeren kapsamlı bir ayrımcılıkla mücadele yasının çıkartılması	IL - İsrail
150.25	Etnik, dinsel, cinsel yönelim ya da cinsiyet kimliği temelinde ayrımcılık dahil tüm ayrımcılık biçimlerini önlemeye yönelik kapsamlı bir ayrımcılıkla mücadele yasının çıkartılması	CL - Şili
150.27	Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelinde ayrımcılığı yasaklamak üzere ilgili mevzuatın gözden geçirilmesi	HR - Hırvatistan
150.28	Nefret suçlarını ve cinsel yönelim temelinde ayrımcılığı yasaklayarak, başta 122. Madde olmak üzere Türk Ceza Kanununun nefret suçları ve ayrımcılık yasağıyla ilgili maddelerinin güçlendirilmesi	CA - Kanada

150.29	Ulusal İnsan Hakları Eylem Planının Türkiye'nin EPI mekanizması kapsamında hâlihazırda kabul ettiği tavsiyeleri bütünüyle içermesini sağlamak üzere gereken tedbirlerin alınması	KE - Kenya
150.30	Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelinde ayrımcılığı yasaklamak ve engellemek üzere gereken tedbirlerin alınması	UY - Uruguay
150.32	Kapsamlı bir ayrımcılıkla mücadele yasasının çıkarılması ve cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ile din dahil her ne nedenle olursa olsun ayrımcılıkla mücadele ve ayrımcılığın önlenmesi için tedbirlerin alınması	BR - Brezilya
150.33	Hem mevzuatta hem de LGBTİ bireylere karşı şiddet uygulandığı yönündeki şikâyetlere ilişkin ayrıştırmış verileri yayımlayarak pratikte, cinsel yönelime dayalı şiddet ve ayrımcılık vakalarının çözülmesi	CL - Şili
150.34	Ayrımcılık yasağıyla ilgili mevzuatın uygulanmasına odaklanılması ve bu mevzuatın kapsamının cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı ayrımcılığı içerecek şekilde genişletilmesi. Türkiye'nin ayrımcılıkla mücadele konusundaki tüm politikalarıyla ilgili uygulama tüm ayrımcılık biçimlerini kapsamalıdır.	FI - Finlandiya
150.36	Aleviler için zorunlu din dersi uygulamasına son verilmesi	FR - Fransa
150.37	Örgütlü gayrimüslim dini cemaatlerin süregelen bir biçimde tüzel kimlik edinmemelerine karşı çözüm üretilmesi ve özellikle Türkiye okullarında zorunlu din dersi eğitiminin başlatılmasının ardından, dini azınlıkların inançlarına gereken saygının gösterilmesinin sağlanması	IT - İtalya
150.38	Anayasanın 26. Maddesi altında ifade özgürlüğüne getirilen sınırlamaların kaldırılması	CA - Kanada

150.39	İfade özgürlüğünü güvence altına almak ve özgür bir basın ve medya için elverişli bir ortamı yaratmak üzere Türk Ceza Kanununun ilgili maddelerinin Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesininin 19. Maddesine uygun hale getirilmesi	PL - Polonya
150.40	Özellikle Anayasanın 26. Maddesi ile ifade özgürlüğüne getirilen sınırlamalar bağlamında, bağlamında, mevzuatın ve uygulamaların ifade özgürlüğüyle ilgili uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi	BE - Belçika
150.41	Özel akreditasyon istenen tüm kurumlara hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin tüm medyanın serbestçe girmesinin güvence altına alınması	FR - Fransa
150.42	İnternet Yasasının Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ifade özgürlüğü ve özel hayatın gizliliği haklarıyla ilgili içtihadı dahil uluslararası standartlara ve Avrupa standartlarına uygun hale getirilmesi	EE - Estonya
150.43	Hakaretin suç olmaktan çıkartılması ve ifade özgürlüğü hakkına ve yanı sıra barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğüne getirilen kısıtlamaların uluslararası insan hakları standartlarıyla uyumlu olmasının sağlanması	EE - Estonya
150.44	İfade özgürlüğü ve toplanma haklarını, bilgiye erişim hakkını ve basın özgürlüğünü kısıtlayan tüm politikaların değiştirilmesi ya da feshedilmesi	IL - İsrail
150.45	Ceza mevzuatının değiştirilerek ifade özgürlüğü ve örgütlenme özgürlüğüne ilişkin kısıtlamaların kaldırılması	UY - Uruguay
150.46	Etnik köken, din, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı ayrımcılığın yasaklanması dahil kapsamlı bir ayrımcılıkla mücadele mevzuatının çıkarılması yoluyla azınlıklara karşı ayrımcılığın önlenmesine aktif bir biçimde devam edilmesi	DK - Danimarka

150.47	İbadet yerlerinin statüsünü de içerecek şekilde dini azınlık gruplara mensup kişilerin haklarının korunmasını arttıracak mevzuatın uygulanması	GB - Birleşik Krallık
150.48	İstanbul'da çalışan Yunanistan vatandaşlarının çocuklarının Rum azınlık okullarında tüm haklara sahip öğrenci statüsüyle kayıt yaptırmalarına izin verilmesi	GR - Yunanistan
150.50	İltica usullerinde Göç [Yabancılar] ve Uluslararası Koruma Kanunundaki coğrafi çekinceleri kaldırmaya yönelik yasal ve idari tedbirleri alarak, uluslararası koruma talep eden kişilerin yeterli ve adil muamele görmelerinin güvence altına alınması	AR - Arjantin

Kabul Etmediği Tavsiyeler

151.1	Bütün Kişilerin Zorla Kaybedilmeden Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmeyi imzalaması ve onaylaması	UY - Uruguay
151.2	Bütün Kişilerin Zorla Kaybedilmeden Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmeyi onaylaması	SL - Sierra Leone
151.3	Bütün Kişilerin Zorla Kaybedilmeden Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmeyi imzalaması, onaylaması ve Komitenin yetkisini tanıması	FR - Fransa
151.4	Bütün Kişilerin Zorla Kaybedilmeden Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmeyi onaylamayı değerlendirmesi	BA - Bosna-Hersek
151.5	Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsüne ve Mahkemenin Ayrıcalıkları ve Bağışıklıkları Hakkında Anlaşmaya katılması	CY - Kıbrıs
151.6	Eğitimde Ayrımcılığa Karşı UNESCO Sözleşmesini onaylamayı değerlendirmesi	RW - Ruanda
151.7	Eğitimde Ayrımcılığa Karşı UNESCO Sözleşmesini onaylamayı değerlendirmesi	GH - Gana

151.8	Eğitimde Ayrımcılığa Karşı UNESCO Sözleşmesini onaylaması	LV - Letonya
151.9	Eğitimde Ayrımcılığa Karşı UNESCO Sözleşmesini onaylaması	PT - Portekiz
151.10	Avrupa Konsey Ulusal Azınlıkların Korunmasına İlişkin Çerçeve Sözleşmeyi onaylaması	AM - Ermenistan
151.11	1949 tarihli Cenevre Sözleşmelerine Ek I ve II no'lu Protokollerin onaylanması	CY - Kıbrıs
151.12	Kıbrıs'ın Türkiye'nin etkili kontrolü altında olan bölgelerindeki insan hakları ihlalleriyle ilgili AIHM kararlarına uyulması	GR - Yunanistan
151.13	Türkiye tarafından gerçekleştirilen ağır insan hakları ihlallerini tespit edenler dahil, Kıbrıs'ın Türkiye'nin etkili kontrolünde işgal altında olan bölgelerle ilgili tüm AIHM kararlarına gecikmesiz uyulması	CY - Kıbrıs
151.14	Vicdani ret hakkını tanıyan ve düzenleyen mevzuatın çıkartılması ve askerlik hizmetine alternatif sivil hizmetin cezaî ya da ayrımcı nitelikte herhangi bir etkisinin olmamasının sağlanması	HR - Hırvatistan
151.15	Askerlik hizmetine karşı vicdani ret hakkını tanıyan ve güvence altına alan mevzuatın çıkartılması ve alternatif herhangi bir sivil hizmetin uzunluk bakımından cezalandırıcı nitelikte olmamasının sağlanması	DE - Almanya
151.16	Vicdani ret hakkının tanınması ve askerlik hizmetine karşı sivil alternatif sunulması	SI - Slovenya
151.17	"Terörle Mücadele Yasası" ve "Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası" gibi mevzuatın değiştirilmesi ya da feshedilmesi, bu mevzuat hükümlerinin istismar edilmemesinin sağlanması	CY - Kıbrıs
151.18	Hayatın tüm alanlarında toplumsal cinsiyet eşitliğini çoğaltmak ve desteklemek için adım atılması	CY - Kıbrıs

151.19	Üst düzey devlet görevlilerinin kadınları aşağılayan ya da Türkiye anayasasına ve İslami değerlere aykırı açıklamalar yapmaktan kaçınmalarının sağlanması	EG - Mısır
151.20	Ağır insan hakları ihlallerinin soruşturulması ve kovuşturulmasında kanunla tanımlanan tüm zama-naşımı sınırlamalarının kaldırılması	CY - Kıbrıs
151.21	Tüm dini cemaatlerin ya da inanç topluluklarının kendi dinlerinin gereğini kendi inanış ve geleneklerine uygun biçimde yerine getirmelerine olanak tanınması	CY - Kıbrıs
151.22	Rum Ortodoks Patrikhanesine yeterli düzeyde tüzel kişilik tanınması	GR - Yunanistan
151.23	Azınlık haklarıyla ilgili 27. Maddeye konulan çekincelerin kaldırılması dahil, Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi ile koruma altına alındığı şekliyle din ya da inanç özgürlüğü hakkının tüm unsurlarıyla korunmasının sağlanması	CA - Kanada
151.24	Dini azınlıkların haklarının korunması, azınlıkların kendi dillerinde eğitime erişim olanaklarının artırılması, Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesinin azınlıklarla ilgili 27. Maddesine konulan çekincenin kaldırılması ve Avrupa Konseyi Ulusal Azınlıkların Korunmasına İlişkin Çerçeve Sözleşmeyi onaylaması	AU - Avustralya
151.25	Daha önce tavsiye edildiği üzere, doğu Trakya'daki Bulgar kökenli kişilerin mülkiyet iddialarına yönelik gereken adımların atılması	BG - Bulgaristan
151.26	Sınırşan örgütlü suçlardan fayda sağlayanlar dahil terörist grupların geçişini engellemek üzere sınırların etkili denetiminin sağlanması	SY - Suriye

151.27	Terörle mücadeleyle yönelik uluslararası anlaşmalara ve kararlara, özellikle Güvenlik Konseyinin S/RES/2170 ve S/RES/2178 sayılı kararlarına tam ve gerçekçi bir bağlılık gösterilmesi	SY - Suriye
151.28	Sınırlarının dışında insan hakları ihlallerine katkıda bulunan faaliyetlerden kaçınması ve bu bağlamda ilgili olabilecek her tür siyasi, askeri, lojistik ya da mali desteğe derhal son vermesi	EG - Mısır
151.29	Ermenistan'a uygulanan ve ekonomik, sosyal ve kültürel haklar dahil insan haklarını ihlal eden abluka dahil, tek taraflı ekonomik baskı tedbirlerine son verilmesi	AM - Ermenistan

